

Thema - Vakbeweging in het buitenland ▼ El Salvador

CLAT - Steeds aan verkeerde kant

Het klinkt zo sympathiek: 'Steun arbeiders en boeren in Latijns Amerika'. Met zeer verzorgd propagandamateriaal worden nederlandse vakbondsleden opgeroepen om een dag loon af te staan aan hun kollegaas in Latijns Amerika. In werkelijkheid gaat het geld niet zo maar naar boeren en arbeiders in Latijns Amerika, maar naar de christendemocraties georiënteerde Central Latino Americano de los Trabajadores. De opstelling van CLAT in Latijns Amerika is nogal dubieus. In Nicaragua heeft de CLAT-centrale zich met een aantal rechtse partijen en het ondernemersverbond COSEP aaneengesloten om de sandinisten te bestrijden. In het buurland El Salvador steunt CLAT het regiem van president Duarte.

'Weet je waar jullie over zouden moeten schrijven? Over de schendingen van de mensenrechten in Nicaragua. Daar lees je nooit wat over in Alerta. De situatie is daar even erg als in Chili of Paraguay, maar je leest er bij jullie nooit iets over.' CLAT-Nederland directeur *Piet Nelissen* liep rood aan. Ik probeerde hem te kalmeren en het gesprek terug te brengen op het onderwerp waar ik voor kwam: CLAT in El Salvador. 'Jullie zijn er alleen maar op uit om onze mensen in El Salvador in diskrediet te brengen, mensen die daar hun leven op het spel zetten. Waar ik zo ziek van word is dat CLAT door jullie altijd als christendemocraties wordt omschreven.' 'Neem me niet kwalijk', probeerde ik, 'maar mensen van CLAT in El Salvador omschreven zich zelf tegenover ons als christendemocraten.' 'Ja, ik weet ook wel dat Luis Grande Preza lid is van de PDC (de partij van Duarte, WB), maar dat betekent niet dat zijn CGT een christendemocratische vakbond is, of dat de CGT Duarte kritiekloos steunt.' Nelissen begon uiteen te zetten hoe moedig de CLAT-mensen stand hielden tussen het geweld van rechts en links. Toen hij na een paar zinnen weer overschakelde op de mensenrechten in Nicaragua, en zich weer steeds bozer begon

te maken, hield ik het gesprek verder maar voor gezien.

Over CLAT in El Salvador kreeg ik van hem toch niet veel nieuws te horen. Nee, dan Luis Grande Preza, de sekretaris-generaal van de salvadoriaanse CLAT-centrale CGT. Die trok vorig jaar tijdens ons bezoek aan El Salvador een halve dag voor ons uit en vertelde uitvoerig hoe goed hij samenwerkte met de regering, de Amerikanen en uiterst-rechtse religieuze organisaties.

Derde weg

Waarom is CLAT-Nederland zo gebeten op Nicaragua? Het bestrijden van de sandinisten lijkt langzamerhand wel de hoofdtaak van Nelissen en zijn staf. Wie zich bezig houdt met vakbondsrechten, mensenrechten, arbeidsomstandigheden en dergelijke kan toch in heel Latijns Amerika zijn hart ophalen. De fixatie van CLAT op Nicaragua heeft volgens mij alles te maken met het mislukken van CLAT's eigen politiek in Latijns Amerika.

CLAT werd in 1954 onder de naam Confederación Latino-Americana de Sindicalistas Cristianos (CLASC) opgericht. Het initiatief voor de organisatie lag bij het Internationaal Christelijk Vakverbond, ICV. Haar ideologie wordt omschreven als 'de derde weg', tegen het kapitalisties imperialisme en tegen het diktatoriale kommunisme. Financieel is CLAT steeds afhankelijk gebleven van steun uit Europa. De belangrijkste financier is de met de Duitse CDU verbonden Konrad Adenauer Stiftung.

De politiek van de derde weg van CLAT is nergens in Latijns Amerika van de grond gekomen. CLAT komt steeds in de knel tussen radicale vakbondsorganisaties aan de ene kant en pro-Amerikaanse - dat wil zeggen uit Amerikaanse fondsen gefinancierde - bonden aan de andere kant. Als puntje bij paaltje komt, kiest CLAT voor de status quo. Ze kiest voor rechts, voor samenwerking met door de Amerikaanse regering gesteunde regimens en vakbonden, en tegen links.

Die keus voor de bestaande macht wordt steeds beargumenteerd met een forse stroom anti-kommunisme. CLAT-bonden weigeren systematies zich aan te sluiten bij eenheidsstructuren waaraan ook linkse organisaties deelnemen. En als er een CLAT-organisatie is die dat wel doet, dan wordt die door de internationale organisatie geïsoleerd of uitgesloten. Het dichtdraaien van de geldkraan is een veel gebruikte methode in deze gevallen.

Toen in El Salvador in 1980 vakbonden, universiteiten, de sociaal-democratische partij en de linkse christen-demokraten zich met vele andere organisaties aaneensloten in het Revolutionair Demokraties Front (FDR), deed de CLAT-centrale niet mee. Samen met pro-Amerikaanse vakbonden richtten ze de Demokratiese Volkseenheid (UPD) op. Deze klup werd de belangrijkste steunpilaar voor de christen-democratische partij van Duarte bij de verkiezingen in 1982 en 1984. Inmiddels is er van de UPD weinig meer over en is de CLAT-centrale in El Salvador in twee delen uiteen gevallen. Eén vleugel, die door de internationale CLAT-organisatie gesteund wordt, blijft pal achter Duarte staan. De andere heeft onder druk van haar basis een kritischer opstelling gekozen.

Anti-kommunisme

Het probleem van Clat met Nicaragua is dat haar klassieke anti-kommunisme daar niet zo maar toe te passen is. Het politiek pluralisme, het meer partijen-stelsel, de politieke vrijheden, dat past allemaal niet in het beeld van een linkse totalitaire diktatuur. De derde weg tussen imperialisme en totalitair kommunisme, die CLAT predikt, werd op een bepaalde manier in Nicaragua vormgegeven. In Nicaragua bleek er iets anders te kunnen dan de weg van Washington of van Moskou.

Maar de nicaraguaanse derde weg - het revolutionaire anti-imperialisme van de sandinisten - heeft natuurlijk niets gemeen met de bureaucratische en in wezen pro-kapitalistische ideologie van CLAT. Voor CLAT bleef er niet

veel anders over dan de sandinisten op alle mogelijke manieren verdacht te maken. Samenwerken met ondernemersorganisaties, steun aan de oppositiekandidaat en latere kontra-leider Arturo Cruz, niets ging CLAT te ver om de sandinisten te bestrijden. Ook de nederlandse CLAT-groep roert zich heftig in de anti-Nicaragua campagne.

CLAT-Nederland

Het huidige CLAT-Nederland werd in september 1969 opgericht als de nederlandse afdeling van CLASC-Internationaal (in 1971 werd CLASC omgedoopt in CLAT). Binnen een jaar telde de organisatie duizend leden. Het was een heterogeen gezelschap, waarin vooral een groot aantal PPR-leden opviel. In 1973 werd Piet Nelissen als eerste full-timer aangesteld, betaald door de NCO (toen nog commissie Claus). In de zeventigerjaren werden de organisatie en het apparaat uitgebouwd. Er werden banden met de nederlandse vakbeweging aangeknoopt, met name met het NKV. Na de fusie van NKV en NVV tot FNV werden de banden met het CNV steeds nauwer. De huidige sekretaris buitenland van het CNV, Gerrit Pruim, was bijvoorbeeld een van de oprichters van CLAT-Nederland. De gestage verrechtsing die de organisatie doormaakte; leidde keer op keer tot interne conflicten, waarbij verschillende groepen uit CLAT-Nederland stapten en als onafhankelijke solidariteitsorganisaties doorgingen. De discussiepunten waren steeds: het gebrek aan informatie over het werk van CLAT in verschillende latijnsamerikaanse landen; de sektarische opstelling ten opzichte van andere (linkse) stromingen; en het burokraties-centralisties functioneren van CLAT-Internationaal. Ook waren er regelmatig conflicten met andere organisaties die zich met de solidariteit met Latijns Amerika bezig houden: Novib, Solidaridad, de verschillende landenkomitees enzovoort.

Door de vele conflicten en openbare discussies die er over haar optreden zijn gevoerd, is CLAT-Nederland de afgelopen jaren danig verzwakt. Maar ze heeft nog steeds een behoorlijke invloed. Ze heeft goede kontakten in de nederlandse vakbeweging, met name bij het CNV, maar ook binnen de FNV. Ze ontvangt een grote subsidie

van de NCO en heeft goede ingangen in de media.

Met name bij de EO is CLAT de laatste jaren steeds meer te gast. Voor een deel is het succes van CLAT-Nederland te danken aan de manier waarop ze naar buiten treedt. In haar propaganda gaat het steeds om 'de arbeiders en boeren in Latijns Amerika'. Problemen en conflicten bij CLAT in Latijns Amerika worden zoveel mogelijk doodgezwegen. Het standaard-antwoord op vragen over ontwikkelingen binnen de organisaties in Latijns Amerika is: 'Wij gaan hier

vanuit Nederland onze latijnsamerikaanse broeders niet voorschrijven wat ze moeten doen'. Maar omdat ook de informatie over wat de latijnsamerikaanse broeders doen vaak ontbreekt, komen sommige leden of donateurs er pas na een paar jaar toevallig achter dat ze toch een ander soort organisatie steunen dan ze gedacht hadden.

Willem Bos

30/4/87. Bij de begrafenis van Ben Linder, de eerste amerikaan, vermoord door contra's. Foto Rob Brouwer